

VTRIVSQVE
CASTILIAE
nova descriptio.

Notarum explicatio
 † Archiepiscopus
 † Episcopus
 † Academia
 Veteres Urbium et Pro-
 montiorum appellatio-
 nes mansuetas signifi-
 cantur hac forma:
COMPLUTVM,
 etc. Recentes vero hac
Alcala de henares

Milliaria Hispanica communia.

1277 M
35.000
ORTELIUS (S. XVI)

C A S T I L I E N .

Academien.

Arunda is gelegen aen de riviere Durio, en Ofma niet wijt van de riviere landwaert in. De Academien in oudt Castilien zijn Salamanca en Valladolid.

Nieuw Castilien. Palen.

Nieuw Castilien grenst in 't noorden aen het oude, met de andere zijden is het omringt van Portugael, Extremadura, Andaluzia, Granada, en Valentia, en leyt aen beyde zijden van de riviere Tago, is seer rijck ende overvloedigh van tarwe ende ander koren.

Vruchtbaerheit. Steden.

De hooft-stadt van nieuw Castilien is Toletum, gelijkse van de Latijnsche genoemt wort, ende van de Castilianen Toledo; Villanovanus, schrijvende over Ptolemaeus, seydt, dat men se plachte Serezolam te heeten. Dese stadt is als het middelpunt van Spaenjen, aen een heuvelachtigen oneffenen ende rouwen plaets gelegen, seer moeyelijck in 't op-klimmen; wort meestendeels van de riviere Tejo tegens hare vyanden beschermt, aen de noordzijde is sy met stercke muren ende 150 torens bevest: hier is een groot getal van Edelen, ende zijn de Borgers seer neerstigh ende arbeytsaem. Behalven andere voortreffelijcke gebouwen, is hier een seer heerlijcke schoone ende rijcke kercke. Nae 't getuygen der historien, zijn in dese stadt meer als 17 Concilien gehouden, waer van zich geen andere stadt beroemen kan. Dese stadt Toledo wort van Madril oft Madrid, als een moeder ende koninginne ge-eert, dewijl sy leyt aen een gefonde plaetse, overvloeyende van alle dingen, verleenende den Spaenschen Koningen een aengename wooninge. Niet wijdt van daer is Villamanta. Die stadt, welke van de Spaenjaerden heden daeghs met het Arabische woord Alcala de Henares geheeten wort, wort soo seker voor het oude Complutum gehouden, dat men die oock in alle acten ende munimenten in Latijn niet anders noemt; is gelegen op een effene plaetse, by de riviere Henares, en met alle 't gene, dat des menschen onderhoudt noodigh is, soo wel versien, datse geen uytlandsche voor-raet van doen heeft. *Siguens* leyt oock aen de riviere Henares, ontrent half wegen tusschen Alcala en Saragossa. Alcantara, aen de riviere Tago, is een seer oude stadt, daer oock een treffelijcke brug te sien is. De andere steden zijn Talavera, Cuença, Lebazusa, Caslona la veja. De voornaemste riviere van nieuw Castilien is Tagus ofte Tejo: aldaer ontspringt oock de riviere Anas, die men nu Guadiana noemt. Vijf mijlen buyten Madril, naer het westen, is gelegen dat magnijfijcke ende kostelijcke Klooster S. Laurens in Escorial genoemt, des ordens van S. Hieronymus, van Philips de II, Koninck van Spaenjen, met onuytsprekelijcke kosten ende konst, soo heerlijck gebouwt ende opgemaect, dat het met recht mach vergelecken worden met de Pyramiden van Egypten, met de oude Griekse en Romeynsche Tempelen, Theatris, Amphitheatris, Circis, Bad-stoven, en Graffte-

Andere steden.

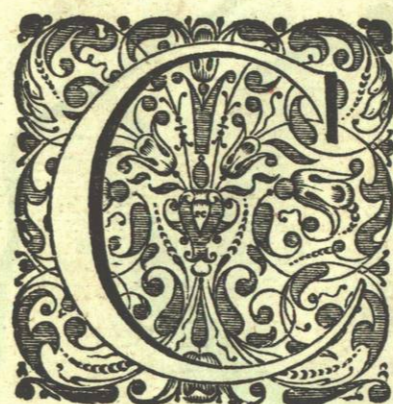
Gebouwen. Madrid.

den, en diergelijcke konincklijcke gebouwen; want dit werck bykans in de geheele werelt geen gelijk en heeft. De principaelste voor-gevel van dit klooster, staet aen de west-zijde, in de welke zijn dry poorten, waer van de middelste de principaelste is, en dient om te gaen in de kercke, in het Convent, ende in het Collegie: die aen de rechte zijde staet, dient om te gaen in de ambachts-huysen, die gemaect zijn tot dienste en behoef van het convent: ende die ander poorte, aen de slincker zijde, is de in-ganck van de huysingen die gemaect zijn tot de schole. Aen de vier hoecken, staen vier torens, seer aerdigh en konstigh gemaect, waer van de twee, die te gelijk aen de voet der kercke gantsch prachtigh in de hoochte zich verheffen, de andere in schoonheit verre overtreffen. Boven desen in-ganck staen op pedestalen de beelden van ses Koningen van Israel, gemaect van marmor en arduyn-steen, wende ieder 17 voet hoogh. Aen de noord-zijde, by de kercke, is een schoon paleys, in het welke de Koninck met het gantsche hof bequamelijck kan logeren. Aen de zuyd-zijde zijn verscheyde portalen, als oock een schoonen lusthof, met alderhande kruyden, bloemen en gewassen verciert, oock een boomgaert vol ooftboomen; aldaer is oock een gast-huys, apotheeck, ende wat meer tot sulck een werck van nooden is: in somma, daer en is niet te zien, of men moet zich over alles verwonderen, ende dunckt my beter te sijn, gantsch geen gewach daer van te maken, als te lober daer van te spreken. Te Toledo is oock een treffelijck paleys, van Keyser Karel de v gerestaureert, en met nieuwe vertrecken Konincklijck verciert, in het welke, behalven andere konstrijcke wercken, te zien is, een seer konstelijck water-werck, op de Italiaensche wijze gemaect, 't welke door een ras om-draeyent en uytgehooft radt, het water uyt de riviere Tajo, door verscheyden pijpen ende kanalen, op de hooghte des paleys ende berghs drijft, ende versamelende 't selve aldaer by een in een ruymen back, wort het van daer wederom geleyt aen verscheyde plaetsen, niet alleen van dit paleys, maer oock de gantsche stadt deur, en geeft sulck een water van zich, dat de tuynen, paleysen ende badstoven van groote heeren, daer ontrënt gelegen, daer mede verzien worden, en oock de gemeyne borgers, jae kammers ende wevers het selve overvloedigh genieten. Dit lant van nieuw-Castilien is oock met twee Vniversiteyten verciert, waer van de *Complutensis Academia* (van wegen alderhande konsten die daer geleert worden seer vermaert,) gesticht is van Franciscus Ximinius Cardinael ende Aertzbisshop van Toledo: de andere, niet weynigh beroemt, is te Toledo; in welke stadt oock alderhande handt-wercken geoeffent worden: men houdt, dat aldaer by de thien duysent menschen haer alleen met het wol-werck ende zijde geneeren.

Academien.

C A S T I L I E N . 12

Naem.

ASTILIA oft Castella heeft de naem van het Kasteel, dat de Koning Pelagius, hebbende Leon van de Moren wederom veroverd, als een fortreffe tegens de vyanden gebout hadde: is eertijts Bardulia genoemt geweest.

Regeering.

Dit Rijck heeft zijn begin in foodaniger wijze genomen: als Pelagius den Moren Leon wederom af-handigh gemaect, ende aldaer tegens het geweld der Barbaren een kasteelken ofte fortreffe gebouwt hadde, van het welke de regeerders Graven van Castel ofte Castilien waren geheeten, en den Koninck van Leon, als haren Vorst, lange tijdt gehoorsaemden, tot op Ordonium den 11, sijnde de XIII Koninck van Leon ende Asturien; de welke, als hy de Graven ende voornaemste heeren van Castilien, onder schijn van vrientdschap op een gemeene vergaderinge by zich ontboden, vermoorde; wierden de Castiliaenen door een soo grouwelijcke daet seer verbittert, ende af-werpente het jock der Koningen van Leon, hebben twee uyt den haren tot richters verkoren, als Nunius Rasura en Lainus Calvus; waer van de eene de burgerlijcke regeeringe, de ander den krijghshandel waernemen soude: en hare kinderen ende naekomelingen zijn Graven van Castilien genoemt geweest, tot op *Sanctium Majorem* Koninck van Navarre. Dese Sanchez (als hy door sijn strijdtbaerheydt Corduba ende Toledo den Saracenen afgenomen ende de Moren uyt Navarre, Arragon, Castilien, Leon, Portugael, ende meer andere plaetsen in Spaenjen, verdreven, ende alsoo 't geheele lant wederom tot het Christen gelove gebracht hadde) troude Elvira, een dochter van Sanchez Grave van Castilien, de suster ende eenige erfgenaem van Garfias de laeste Grave, ende, verlatende als doen den tijtel van Grave, schreef zich Koninck van Castilien, naelatende 't selve rijck aen sijn soon Ferdinand; die zich oock verrijckt hadde, van wegen sijn Ehegemaeline Sanctia, met het Koninckrijck van Leon. Na Ferdinand volghde sijn soon Sanchez; en den desen sijn broeder Alfons; wien zijne dochter Vrraca (de mannelijcke stam uyt-gestorven zijnde) volghde; en naerdien sy, (na de doot van Raymundus Berengarius, Grave van Tolosa) haer met Alphons Koninck van Arragon in den echten staet begaf, wierden de Koninckrijcken van Arragon, Castilien en Leon wederom 'samen vereenight. Castilien wort nu ter tijdt in oudt ende nieuw onderscheyden.

Oudt Castilien. Palen.

O Vdt-Castilien is in 't Noorden bepaelt met Asturien en Biscagen, in 't westen met Portugael; in 't zuyden met nieu Castilien (de bergen, Spaenjen.

welcke bykans door geheel Spaengiens lenghde haer strecken, tusschen beyde loopende, yende in het oosten met Arragon en Navarre. Is een seer vruchtbaer lant, van koren, wijn, allerley soorten van vruchten, saffraen, en alderhande gedierten.

Arten.

De hooftstad van oudt-Castilien is Burgos, een seer oude stadt, ende van wegen vele dingen vermaert, derhalven zy oock onder de voornaemste van Spaengien wel mach gereeckent worden; heeft onder haer reffort meer als 15000 groote als kleyne steden, zijnde met heerlijcke gebouwen, marckten, straten, bruggen, kercken, kloosteren, ende wateren seer verrijckt, oock van wegen den vlijt, neerstighy, ende allerley hanteringe der inwoonderen, beroemt. Rontsom dese hooftstad leggen de navolgende steden, aen seer genoeglijcke en welgelegen oirden; als Palentia, aen de riviere Carrione. De stad *Valdoledum*, eertijds een konincklijcke stoel, is gelegen by de riviere Pisuerga, op een seer lustigen ende genoeglijcken plaets, alsoo dat niet alleen in Spaengien, maer oock byna in geheel Europa, diergelijcken niet lichtelijck te vinden is. De landouwe is hier soo vruchtbaer, en soo plaifant, dat men naulijcks weet, wat stadt men voor dese soude konnen prefereren: daer is een schoone ruyme marckt, begrijpende in zijn omganck meer dan 700 treden. In dese stadt is geboren Philips de II Koninck van Spaenjen; sy wort gemeynlijck Valladolid geheeten, 't welck sommige willen uytleggen, als *Vallis Oleti*. Simanca, Pincia, en Salamanca zijn oock groote en schoone steden: niet wijdt van Salamanca, by de riviere Gada, is gelegen de stadt des Graven Roderici *Ciudad Rodrigo* genoemt. Van hier zuydwaert, verthoont zich Coria, was eertijds Caurita, ende wort nu van de tegenwoordige Latijnsche Scribenten (na dat Andreas Schottus getuygt) Cauria genoemt; ende 9 mijlen voorder, nae 't oosten, is gelegen Placentia, een seer schoone stadt, welckers citroenen en andere fruyten, als oock het wit broot, seer geprefen ende begeert worden; is heden daeghs *Plazensia* genaemt: dese stadt heeft vele andere steden onder haer gebiedt, onder welke Xavahicium seer braveert met hare omliggende boschen en wildernissen; en Pisaro, in een valleye liggende, als een altaer onder het gewelf van een kercke, gelijk Marinæus geobserveert heeft; de bergen ontrënt Placentia gelegen, worden nae de stadt *Vera de Plazensia* geheeten. En niet wijdt van 't beginsel van de riviere Areva, leyt Segovia: dese stad is van wegen den wollehandel ende den voortreffelijcken Romeynschen waterleyding seer vermaert; alwaer oock, als Valæus schrijft, dit noch te verwonderen is, datter geen ledigh-ganger of bedelaer gevonden wort, 't en ware iemand van ouderdom ofte zieckte niets doen en konde; naerdien daer niemanden iets onbreeckt, waer mede hy zijn kost eerlijcken kan winnen: de stadt

Steden. Burgos.

Valladolid.

Andere steden.